

Sygn. akt II CSK 191/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 lipca 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Antoni Górski (przewodniczący)

SSN Maria Szulc (sprawozdawca)

SSN Dariusz Zawistowski

w sprawie z powództwa Syndyka Masy Upadłości K. Spółki
z ograniczoną odpowiedzialnością w upadłości likwidacyjnej w R.
następcy prawnego K. K. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością
z siedzibą w R.

przeciwko Bankowi M. Spółce Akcyjnej z siedzibą w W.

o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 25 lipca 2013 r.,

skargi kasacyjnej strony powodowej

od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 8 marca 2012 r.,

- 1) oddala skargę kasacyjną;**
- 2) zasądza na rzecz pozwanego od powoda kwotę 3 600,- (trzy tysiące sześćset) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Apelacyjny oddalił apelację powódki od wyroku Sądu Okręgowego w P., którym zostało oddalone powództwo o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego - bankowego tytułu egzekucyjnego z dnia 7 października 2009 r. nr [...], któremu Sąd Rejonowy w B. postanowieniem nadał klauzulę wykonalności do kwoty 2.2250.000 zł.

Ustalił, że w dniu 30 stycznia 2006 r. strony zawarły umowę o kredyt w rachunku bieżącym, czterokrotnie aneksowaną, w której postanowiły, że w zakresie nie uregulowanym umową stosuje się postanowienia obowiązującego Regulaminu kredytowania przedsiębiorców i innych jednostek organizacyjnych, stanowiącego integralną część umowy oraz Regulaminu otwierania i prowadzenia rachunków bankowych w pozwanym Banku dla przedsiębiorców. W umowie powódka zobowiązała się do przestrzegania dołączonych Regulaminów i potwierdziła ich otrzymanie oraz zapoznanie się z ich treścią, a nadto złożyła odrębne oświadczenie o poddaniu się egzekucji. Zgodnie z § 15 Regulaminu kredytowania przedsiębiorców po zawarciu umowy kredytu klientowi nie przysługuje, określone w art. 498 § 1 k.c., prawo potrącenia wierzytelności własnej z wierzytelności Banku z tytułu kredytu. Strony w dniu 3 kwietnia 2006 r. zawarły umowę dodatkową, umowę ramową i umowę zabezpieczającą wraz z suplementem. Umowa zabezpieczająca została zawarta w celu określenia zasad zabezpieczenia należności wynikających z transakcji zawartych na podstawie umowy ramowej. Zabezpieczenie miało być ustanowione w formie pieniężnej w kwocie wyrażonej w walucie bazowej, przez przeniesienie własności środków pieniężnych na stronę zabezpieczaną (Bank), przy czym środki te stanowiły kaucję w rozumieniu art. 102 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r.- Prawo bankowe (Dz. U. z 2005 r., nr 5, poz. 727; dalej Pr. bank.) i podlegały oprocentowaniu w sposób uzgodniony w umowie. Powódka wpłaciła do depozytu łącznie kwotę 2.558.997,83 zł, lecz następnie nie wykonywała tego obowiązku, w związku z czym pozwany w piśmie z dnia 9 kwietnia 2009 r. złożył oświadczenie o rozwiązaniu przed terminem umowy ramowej i zabezpieczającej oraz transakcji zawartych na podstawie umowy ramowej. Ostatecznie jako zadłużenie powódki z tytułu tych umów wskazał

kwotę 8.690.858,61 zł. W pismach z dnia 31 grudnia 2008 r. i z dnia 31 marca 2009 r. pozwany potwierdził oprocentowanie lokaty negocjowanej, wskazując w informacjach dodatkowych, że stanowi ona depozyt zabezpieczający.

W dniu 31 sierpnia 2009 r. powódka złożyła oświadczenie o potrąceniu z wierzytelności Banku z tytułu umowy kredytowej w kwocie 1.479.620,01 zł wierzytelności własnej w kwocie 2.558.997,93 zł z tytułu zwrotu depozytu wniesionego tytułem kaucji w wykonaniu umowy ramowej i umów wykonawczych. Pozwany uznał, że powódce nie przysługuje roszczenie o zwrot depozytu zabezpieczającego wobec nie wpłacenia żadnej kwoty na poczet rozliczenia kwoty 8.690.858,61 zł, a nadto zakwestionował prawo do potrącenia z uwagi na umowne wyłączenie takiej możliwości. Wystawił bankowy tytuł egzekucyjny na kwotę 1.561.363,20 zł należności głównej oraz kwotę 30.794,79 zł odsetek z tytułu zadłużenia kredytu w rachunku bieżącym i po uzyskaniu klauzuli wykonalności wszczął postępowanie egzekucyjne.

Sąd Apelacyjny podzielił ustalenie Sądu pierwszej instancji, że kwota 2.558.997,83 zł nie stanowiła lokaty, ale była depozytem zabezpieczającym wykonanie zobowiązań z umowy ramowej i wskazał na postanowienia umowy zabezpieczającej nadające taki charakter kwotom wpłaconym przez powoda. W jego ocenie uregulowanie w tej umowie oprocentowania kaucji pozostaje w granicach swobody umów. Stwierdził, że tytuł dokumentu z dnia 31 marca 2009 r. - potwierdzenie stawki oprocentowania lokaty negocjowanej – nie ma decydującego znaczenia wobec zamieszczenia w nim zapisu informującego, że wpłacona suma stanowi depozyt zabezpieczający. Z uwagi na doniosłość prawną oświadczenia o potrąceniu uznał za niewiarygodne wyjaśnienie powódki, że określenie w nim wpłaconej kwoty jako depozytu, stanowiło mechaniczne powtórzenie sformułowania użytego przez Bank. Sąd drugiej instancji nie dostrzegł również naruszenia art. 102 Pr. bank., bowiem zostały spełnione wszystkie elementy właściwe dla powstania zabezpieczenia wierzytelności pozwanego - zawarto umowę zabezpieczającą celem zabezpieczenia zobowiązań wynikających z transakcji opcji walutowych zawieranych na podstawie umowy ramowej i powódka wpłaciła należność oprocentowaną zgodnie z tą umową. Charakterowi lokaty przeczy treść umowy zabezpieczającej, treść oświadczenia o potrąceniu i treść

potwierdzenia oprocentowania. Nie doszło tym samym do naruszenia art. 52 Pr. bank., gdyż istotą kaucji jest przeniesienie oznaczonych środków pieniężnych na rzecz banku. W konsekwencji podzielił stanowisko, że skoro kwota ta stanowiła zabezpieczenie o charakterze kaucyjnym w rozumieniu art. 102 Pr. Bank., to wobec rozwiązania umowy i nie uiszczenia kwoty wynikającej z rozliczenia, obowiązek zwrotu depozytu zabezpieczającego wygaś.

Sąd Apelacyjny uznał za prawidłowy pogląd o dopuszczalności umownego wyłączenia potrącenia. Przepisy kodeksu cywilnego normujące dopuszczalność jednostronnego potrącenia mają bowiem charakter przepisów względnie obowiązujących i dlatego podmioty prawa cywilnego mogą w sposób odmienny, w stosunku do regulacji ustawowej, ukształtować zasady, przesłanki i sposób potrącenia, lub w ogóle wyłączyć jego dopuszczalność. Rozważając kwestię związania powódki regulaminem wskazał, że skoro powódka podważyła fakt doręczenia jej regulaminu przed zawarciem umowy kredytu, to wobec istnienia dokumentów, na których uprawniony przedstawiciel powódki potwierdził ich otrzymanie i zapoznanie się z nimi, to na powódce spoczywał obowiązek zaprzeczenia tej okoliczności, a nie wykazała ona żadnym obiektywnym dowodem, że mimo formalnego potwierdzenia, rzeczywiście regulamin nie został jej doręczony.

W skardze kasacyjnej, opartej o obie podstawy kasacyjne (art. 398³ § 1 i 2 k.p.c.), powód wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania. Zarzucił naruszenie prawa materialnego: - art. 102 Pr. bank. polegające na błędnej wykładni i przyjęciu, że kwota 2.558.997,83 zł zgromadzona na lokacie stanowiła kaucję w rozumieniu tego przepisu; - art. 50 Pr. bank. oraz art. 726 k.c. poprzez niezastosowanie i uznanie, że powyższa kwota nie stanowiła lokaty: - art. 498 § 1 oraz art. 499 k.c. w zw. z § 15 Regulaminu kredytowania przedsiębiorców i innych jednostek organizacyjnych i § 18 Regulaminu udzielania kredytów klientom Bankowości Korporacyjnej przez Bank M. S.A. poprzez ich błędną wykładnię i przyjęcie, że uregulowanie wyłączające dopuszczalność jednostronnego potrącenia ma charakter umowny i przepisy kodeksu cywilnego normujące dopuszczalność potrącenia mają charakter względnie obowiązujący; - art. 498 § 1 k.c. w zw. z § 15 Regulaminu kredytowania przedsiębiorców i innych jednostek organizacyjnych oraz

§ 18 regulaminu udzielania kredytów Klientom Bankowości Korporacyjnej przez Bank M. S.A. poprzez ich błędną wykładnię, bowiem nawet przy przyjęciu, że przepisy o potrąceniu mają charakter względnie obowiązujący, nie jest dopuszczalne wyłączenie prawa potrącenia tylko wobec jednej strony stosunku zobowiązaniowego; - art. 384 § 1 k.c. przez błędne przyjęcie, że pomimo braku dowodu doręczenia powodowi Regulaminu kredytowania przedsiębiorców i innych jednostek organizacyjnych przed datą zawarcia umowy kredytowej oraz datami zawarcia poszczególnych aneksów wiąże on strony tylko z powodu zamieszczenia w standardowych i nienegocjowanych postanowieniach umowy kredytowej oraz aneksów zapisu potwierdzającego przez kredytobiorcę otrzymanie Regulaminu i zapoznanie się z jego treścią, oraz naruszenie art. 384 § 2 k.c. poprzez błędną wykładnię i przyjęcie, że powyższy regulamin może być traktowany jako wzorzec umowy, którym posługiwane się jest w stosunkach danego rodzaju zwyczajowo przyjęte i o którego treści strona mogła się z łatwością dowiedzieć. Skarżąca zarzuciła nadto naruszenie przepisów prawa procesowego, które miało istotny wpływ na wynik sprawy: art. 224 § 1 zw. z art. 378 § 1 i art. 382 k.p.c., art. 232 k.p.c. w zw. z art. 6 k.c. oraz art. 382 k.p.c., art. 233 § 1 w zw. z art. 227 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. oraz art. 328 § 2 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem, zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. w zw. z art. 391 k.p.c. może stanowić uzasadnioną podstawę kasacyjną jedynie wtedy, gdy skarżący wykaże, że z powodu wadliwości uzasadnienie uniemożliwia Sądowi Najwyższemu sprawdzenie prawidłowości orzeczenia. Taka sytuacja zachodzi, jeżeli uzasadnienie kwestionowanego orzeczenia nie ma wszystkich wymaganych elementów, bądź zawiera braki uniemożliwiające kontrolę kasacyjną (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 lutego 2010 r., III CSK 120/09, wyrok z dnia 25 stycznia 2010 r., I UK 244/09, niepubl.). Motywy zaskarżonego wyroku takich wadliwości nie wykazują, a omawiany przepis nie zawiera wymogu zamieszczenia w uzasadnieniu polemiki z argumentacją prawną strony, której sąd nie podzielił.

Zakaz, określony w art. 398³ § 3 k.p.c., oznacza niedopuszczalność powoływania się przez skarżącego na wadliwość wyroku sądu drugiej instancji polegającą na ustaleniu faktów lub niewłaściwie przeprowadzonej ocenie dowodów. Sąd Najwyższy jest związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia (art. 398¹³ § 2 in fine), zaś argumenty podniesione w uzasadnieniu zarzutu i zmierzające do wykazania, że Sąd drugiej instancji naruszył granice swobodnej oceny dowodów określone w art. 233 § 1 k.p.c., nie mogą być skuteczne. Tak więc, nawet powiązanie zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. z art. 382 k.p.c. lub art. 227 k.p.c., motywowanego niewłaściwą oceną dowodów nie może podlegać kontroli Sądu Najwyższego w ramach drugiej podstawy kasacyjnej (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 5 września 2008 r., I CSK 117/08, z dnia 24 września 2009 r., II UK 19/09, z dnia 25 czerwca 2008 r., II UK 327/07 - niepubl.). Dodać jedynie należy, że Sąd drugiej instancji dzieląc podstawę faktyczną i prawną przyjętą za podstawę rozstrzygnięcia przez Sąd pierwszej instancji, nie ma obowiązku przytaczania i ponawiania jej w pełnym zakresie, a jedynie w zakresie koniecznym do rozpoznania istotnych zarzutów apelacji. Uzasadnienie zarzutu naruszenia art. 232 k.p.c. w zw. z art. 6 k.c. oraz art. 382 k.p.c. sprowadzające się w istocie do zakwestionowania dokonanej oceny dowodów nie wskazuje, na czym miałyby polegać zarzucane nierozpoznanie istoty sprawy przez Sąd Apelacyjny.

Powód wniósł powództwo przeciwegzekucyjne na podstawie art. 840 § 1 pkt 1 k.p.c. twierdząc, że wierzytelność pozwanego Banku nie istnieje wobec skutecznego złożenia przez powoda oświadczenia o potrąceniu własnej wierzytelności z tytułu posiadanych środków pieniężnych wpłaconych do pozwanego Banku jako depozyt, przy czym w dalszym toku procesu wskazywał, że środki te stanowiły lokatę pieniężną. Istota problemu w niniejszej sprawie sprowadza się do zagadnienia dopuszczalności umownego wyłączenia przez strony prawa do potrącenia unormowanego w art. 498 i n. k.c. i skuteczności prawnej wyłączenia prawa do potrącenia tylko wobec jednej strony stosunku zobowiązaniowego.

W doktrynie charakter prawny przepisów dotyczących potrącenia ustawowego podlega różnym ocenom. Zwolennicy jednego poglądu twierdzą, że art.

498 i n. k.c. mają charakter względnie obowiązujący, bowiem strony mogą tym prawem swobodnie rozporządzać oraz w drodze umowy wyłączyć je lub zmodyfikować. Przedstawiciele poglądu przeciwnego, twierdząc, że powyższe argumenty odnoszą się do potrącenia umownego, wywodzą bezwzględnie obowiązujący charakter tych przepisów z konieczności ścisłego spełnienia przesłanek w nich określonych dla skuteczności skorzystania z instytucji ustawowego potrącenia. Żaden z tych kierunków nie kwestionuje natomiast dopuszczalności umownego uregulowania przez strony prawa potrącenia w konkretnych stosunkach prawnych z wyłączeniem uregulowań ustawowych. Zagadnienie nie polega zatem, jak to wywodzi skarżący, na przesądzeniu charakteru przepisów kodeksu cywilnego normujących potrącenie ustawowe, bowiem dopuszczalność umownego potrącenia nie jest od tego uzależniona. Jeżeli strony nie uregulowały tej instytucji w sposób odmienny, zastosowanie mają przepisy art. 498 i n. i wówczas jest konieczne spełnienie przesłanek w nich określonych. W orzecznictwie Sądu Najwyższego dopuszczalność umownego ukształtowania potrącenia przez strony nie budzi wątpliwości. Już w wyroku z dnia 3 czerwca 1965 r., I CR 471/64 (OSNC z 1966, nr 4, poz. 57) stwierdził on, że jeżeli zainteresowani ustalili inny sposób umorzenia należności, albo inny sposób potrącenia, niż to przewiduje ustawa, to zastosowanie przepisów o potrąceniu nie wchodzi w rachubę. Dopuszczalność kształtowania przesłanek, sposobu i skutków potrącenia przez strony została również zaakceptowana w wyrokach: z dnia 17 grudnia 1998 r., II CKN 849/98 (OSNC z 1999 r., nr 7-8, poz. 128), z dnia 10 listopada 2000 r., IV CKN 163/00, z dnia 12 marca 2003 r., III CKN 201/00, z dnia 12 października 2005 r., III CK 90/05, nie publ. oraz w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 19 października 2007 r., III CZP 58/07 (OSNIC z 2008 r., nr 5, poz. 44). Potrącenie umowne, zwane czasem również potrąceniem kompensacyjnym, jest pozakodeksową umową, zawieraną na ustalonych przez strony warunkach, w granicach określonych w art. 353¹ k.c. Jego dopuszczalność wynika z ogólnej zasady swobody umów a umowa w tym zakresie podlega ocenie z punktu widzenia właściwości stosunku i zasad współżycia społecznego. Skarżący nie zarzucił naruszenia art. 353¹ k.c., a więc ocena tej umowy w świetle wskazanych wyżej granic usuwa się pod kontroli

kasacyjnej. Ukształtowanie przesłanek, sposobu i skutków potrącenia, w tym również jego wyłączenia zależy zatem od woli stron. Dopuszczalność wyłączenia potrącenia co do zasady potwierdza także analiza art. 385³ pkt 3 k.c., który wskazuje jako niedozwolone postanowienie umowne tylko takie postanowienie, które wyłącza lub istotnie ogranicza potrącenie wierzytelności konsumenta z wierzytelnością drugiej strony. *A contrario*, nie jest niedozwolonym postanowieniem umownym takie, które wyłącza lub istotnie ogranicza potrącenie wierzytelności przez podmiot nie będący konsumentem. Przepis ten co do zasady zezwala zatem na umowne wyłączenie potrącenia wierzytelności, a wyłącza taką możliwość tylko w stosunku do konsumenta. W świetle art. 22¹ k.c., obowiązującego w dacie zawarcia umowy kredytowej, powoda nie można uznać za konsumenta. Ograniczenie dopuszczalności wyłączenia potrącenia nie ma więc w stosunku do niego zastosowania.

Potrącenie dochodzi do skutku na podstawie jednostronnego, kształtującego oświadczenia woli i ma charakter egzekucyjny, bowiem powoduje umorzenie obu wierzytelności do wysokości wierzytelności niższej – potrącający jednostronnie wymusza realizację swojej należności. Strona, wobec której składane jest oświadczenie nie ma wpływu na jego skutek, bowiem zachodzi on po spełnieniu przesłanek określonych w umowie lub w jej braku - po spełnieniu przesłanek ustawowych. Celem wyłączenia możliwości potrącenia wierzytelności przez jedną ze stron stosunku zobowiązaniowego jest najczęściej zabezpieczenie interesów jednej ze stron, istotniejszych pod względem społecznym. Strony mogą także dokonać wyłączenia z uwagi na charakter roszczenia jednej z nich, które powinno podlegać większej ochronie. Z uwagi na wskazany wyżej brak zarzutu naruszenia art. 353¹ k.c. wskazać jedynie należy, że w wypadku wierzytelności banku z tytułu kredytu, przesłanką taką może być zapewnienie bezpieczeństwa obrotu środkami pieniężnymi. Uprawniony nie jest nadto pozbawiony środków ochrony, bo w razie sporu może dochodzić swej wierzytelności w drodze powództwa. Umowne wyłączenie potrącenia wierzytelności przez jedną ze stron stosunku zobowiązaniowego było przedmiotem rozważań Sądu Najwyższego, który zaaprobował je w wyroku z dnia 12 marca 2003 r., III CKN 201/00, stwierdzając,

że w umowie, jaką jest statut spółdzielni, dopuszczalne jest wyłączenie potrącenia przez członka spółdzielni z opłat wnoszonych za użytkowanie lokalu.

Niedopuszczalne jest jednostronne wyłączenie dopuszczalności potrącenia przez jedną ze stron, natomiast postanowienia umowne zawierające takie wyłączenie mogą być również zawarte w treści wzorca umownego, jeżeli były drugiej stronie znane i zaakceptowane. Co do zasady nie można twierdzić, że godzi w równowagę stosunku prawnego zamieszczenie postanowień co do wyłączenia potrącenia wierzytelności klienta banku z wierzytelnością banku z tytułu kredytu w regulaminie dotyczącym zasad kredytowania i stanowiącym, zgodnie z wolą stron, integralną część umowy kredytowej, a zatem wyznaczającym łącznie z postanowieniami umownymi treść tego stosunku. Ocena, czy postanowienia takie były znane i zaakceptowane, powinna być dokonana odrębnie w każdym przypadku. Wskazać jednakże należy, że przedstawienie kredytobiorcy przed zawarciem umowy takiego wzorca ma ten skutek, że znając warunki udzielenia kredytu, może on dokonać wyboru kredytodawcy, a w konsekwencji warunków kredytu. Wbrew stanowisku skarżącej, nie świadczy o jednostronnym wyłączeniu potrącenia i narzuceniu wzorca umownego uchwalenie regulaminu przez władze banku. Artykuł 79 ust. 2 Pr. bank. nałożył na banki bezwzględny obowiązek ustalenia w formie regulaminu warunków udzielania kredytu. W praktyce bankowej regulaminy te są wzorcami umownymi, które nie mają mocy obowiązującej dla stron, chyba że ich wolą zostały wprowadzone do umowy jako jej integralna część, lub zaakceptowane przez klienta banku. W takim wypadku postanowienia regulaminu mają wagę równą innym postanowieniom umownym w zakresie określenia treści stosunku zobowiązaniowego i nie jest potrzebne odrębne oświadczenie kredytobiorcy o wyrażeniu zgody na wyłączenie prawa potrącenia w zakresie określonym w regulaminie.

Zarzut błędnej wykładni art. 498 i 499 k.c. nie może być zasadny zatem z powyższych względów oraz z tej przyczyny, że Sąd drugiej instancji nie oparł rozstrzygnięcia na tych przepisach, a zatem nie mógł ich naruszyć, zaś powołane postanowienia Regulaminów kredytowania i udzielania kredytów nie mają charakteru normatywnego i nie mogą stanowić podstawy zarzutu naruszenia prawa materialnego, jeżeli skarżący nie zarzuca błędnej wykładni oświadczeń woli.

Wprowadzenie treści regulaminu do umowy jest obecnie powszechnie stosowane przez banki, które oferują pewne rodzaje produktów finansowych wielu klientom i jest to praktyka ogólnie znana. Przedsiębiorca stale współpracujący z bankiem, w tym również w zakresie innych produktów finansowych, niż kredyt, powinien dochować należytej staranności dokonując pod kątem interesów spółki, analizy warunków udzielenia kredytu oferowanych przez bank. Z zagadnieniem tym wiąże się zarzut naruszenia art. 384 § 1 i 2 k.c. uzasadniony błędnym przyjęciem, że zapis umowy o potwierdzeniu przez powódkę otrzymania i zapoznania się z regulaminem kredytowania, mimo dowodu doręczenia tego regulaminu, uzasadnia ustalenie, że regulamin ten został doręczony.

Zasada związania strony wzorcem umownym wyłącznie w razie jego doręczenia przed zawarciem umowy doznaje ograniczenia, gdy posługiwanie się wzorcem jest w stosunkach danego rodzaju zwyczajowo przyjęte; wzorzec wiąże drugą stronę bowiem także wówczas, gdy mogła się o nim z łatwością dowiedzieć. Reguła ta ma zastosowanie w stosunkach z podmiotami nie będącymi konsumentami, wobec czego nie obowiązuje wymaganie doręczenia regulaminu przed zawarciem umowy (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 kwietnia 2013 r., II CSK 456/12, nie publ.). W stosunkach obrotu bankowego w zakresie udzielania kredytu stosowanie regulaminów jest powszechne, jako związane z nakazem ustawowym. Istnienie takiego regulaminu nie mogło budzić zatem wątpliwości. Skarżący nawet nie twierdzi, że nie mógł się dowiedzieć o jego treści, a jedynie powołuje się na ogólne zasady doświadczenia mające świadczyć o jego niedostępności. Wbrew twierdzeniom skarżącego istotne znaczenie ma potwierdzenie przez przedsiębiorcę w umowie i aneksach, że wzorzec umowy otrzymał i się z nim zapoznał. W takim oświadczeniu zawiera się nie tylko pokwitowanie otrzymania, ale również oświadczenie potwierdzające znajomość treści wzorca i w tym zakresie ma ono doniosłość prawną. Na marginesie jedynie należy wskazać, że ponowne zapoznanie się przez klienta banku z treścią wzorca umownego (regulaminu) przy kolejnych aneksach do umowy nie jest wymagane, ponieważ chodzi tylko o modyfikację tego samego stosunku obligacyjnego i bank nie ma wówczas obowiązku doręczania lub udostępniania wzorca.

Reasumując, dopuszczalne jest umowne wyłączenie prawa potrącenia wierzytelności jednej ze stron stosunku obligacyjnego, jeżeli nie sprzeciwia się to właściwości tego stosunku, ustawie lub zasadom współżycia społecznego (art. 353¹ k.c.). Ponieważ prawo powódki do potrącenia jej wierzytelności do Banku z wierzytelnością Banku z tytułu umowy kredytu zostało skutecznie wyłączone, zbędne jest odniesienie się do zarzutów naruszenia art. 102 i 50 Pr. bank. oraz art. 224 § 1 w zw. z art. 378 § 1 i art. 382 k.p.c. zmierzających do zakwestionowania oceny charakteru wierzytelności przysługującej powódce.

Z tych względów orzeczono jak w sentencji na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c., o kosztach rozstrzygając zgodnie z art. 98 § 1 i 108 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 i 398²¹ k.p.c. oraz § 6 pkt 7 oraz § 12 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (t. j.: Dz. U. z 2013 r., poz. 490).